

СХРЕЩУВАННЯ У М'ЯСНОМУ СКОТАРСТВІ

Кірович Н., к. с.-г. н., доцент
Дідур Л., здобувач 1 курсу ОР «Доктор філософії»

Одеський державний аграрний університет, Україна, м. Одеса

Постановка проблеми. Наразі в Україні така галузь тваринництва, як спеціалізоване м'ясне скотарство, розвивається у досить складних умовах. На початку 2018 року налічувалося близько 100 тис. голів великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності, а зараз їх кількість скоротилася щонайменше у тричі. Незважаючи на усі переваги даної галузі, а це насамперед, невисока енергомісткість і низькі витрати праці, нажаль, значний строк окупності, мінімальна прибутковість, відсутність державної підтримки призводять до постійного скорочення поголів'я [4]. Подальший розвиток спеціалізованого м'ясного скотарства у сучасних надскладних для нашої країни умовах досить примарний, однак не можна повністю відмовитися від розвитку даної галузі. Адже лише спеціалізоване м'ясне скотарство дозволить забезпечити населення високоякісною яловичиною, а враховуючи простоту технологій та високу продуктивність праці, можна відродити малонаселені райони нашої держави, які утворилися в останні роки [6].

Враховуючи, що українське м'ясне скотарство в основному представлено імпортними та вітчизняними спеціалізованими породами, які в основному сконцентровані у племінних підприємствах швидко наростити необхідне поголів'я тварин не вдасться. Слід звернути увагу на формування товарних стад із кросбредними тваринами.

Метою роботи є аналіз літературних даних щодо перспектив використання схрещування у м'ясному скотарстві.

Результати досліджень. Резервом зростання виробництва яловичини доброї якості вважається отримання помісних тварин від корів молочних порід та бугаїв м'ясних. На думку Л. Польового та В. Ліцького [3] доречним є використання технології разових отелів для отримання потомства від надремонтних телиць української чорно-рябої молочної породи та плідників української м'ясної породи. Помісний молодняк за живою масою у 15-місячному віці перевищував чистопорідних ровесників української чорно-рябої породи на 24,8 %, до того ж у помісній були кращі показники забійної маси на 39,7 % та вищий на 6,6 % забійний вихід. При цьому з економічної точки зору вирощування таких тварин було вигіднішим - виручка від реалізації 1 голови помісного молодняка була

більша на 24,9 %, а рівень рентабельності - на 1,99 % порівняно із чистопородними.

Однак, А.М. Угнівенко, С.М. Петренко, Д.К. Носевич та Ю.І. Токар [6] вважають, що використання промислового схрещування наразі не буде широко застосовуватися, адже зараз чисельність корів молочного напрямку продуктивності також невелика. Науковці підтверджують перспективу використання надремонтних телиць місцевих молочних і комбінованих порід, оскільки саме ця статевовікова група здатна добре адаптуватися до технологій м'ясного скотарства, у таких тварин швидко формуються необхідні інстинкти (материнський, стадний, пасовищний), крім того за рахунок вищої молочної продуктивності (порівняно із м'ясними ровесницями) вони здатні виростити до відлучення більш здорових і добре розвинених телят. Однак, застерігають використовувати у товарному м'ясному скотарстві вибракуваних молочних корів. Серед основних причини відмічають погану пристосованість до технологій (використання пасовищ) і послаблений материнський інстинкт (гублять телят на пасовищі, підпускають до вимені чужих телят, вимагають посиленого догляду у зимово-стійловий період). Найкращою породою для товарного м'ясного скотарства, на думку вчених, є симентальська порода, адже материнські якості й адаптаційна здатність у сименталів не гірші, ніж у спеціалізованих м'ясних порід, а м'ясна продуктивність навіть краща порівняно із класичними (герфордською, абердин-ангуською).

Дослідження проведені В.Ф. Косом, Л.І. Музикою та А.Й. Жмуром [1] засвідчують, що помісне покоління від сименталів та абердин-ангусів, а також від сименталів і волинської м'ясної породи володіють кращими показниками прижиттєвої м'ясної продуктивності порівняно із чистопорідними ровесниками симентальської породи. Так, їх середньодобові прирости за період від народження до 15-місячного віку були на 3,89 % (симентальська × абердин-ангуська) та на 6,51 % (симентальська × волинська м'ясна), ніж у чистопорідних сименталів, а різниця за живою масою у 15 місяців склала відповідно 3,19 % і 6,20 %. Щодо м'ясної продуктивності зазначених поєднань після забою, то помісі дають більш важкі туші аніж чистопорідні аналоги та мають вищу забійну масу на 12,24 % у помісей волинської м'ясної і на 6,12 % у помісей абердин-ангусів, а забійний вихід відповідно становить 61,5 і 59,8% проти 56,9 % у сименталів.

Вивчаючи м'ясну продуктивність помісного молодняка отриманого від матерів сірої української породи та плідників порід шортгорн і санта-гертруда С.Олійник [2] вказує на добру пристосованість тварин до посушливих природно-кліматичних умов півдня України, а також високу скоростиглість, гарні м'ясні форми, кращий вихід м'яса та жиру, морфологічний склад туші, забійний вихід за невисоких витратах кормів на синтез 1 кг приросту живої маси. При цьому дослідження засвідчують кращу продуктивність саме помісей із санта-гертрудою.

Р. Л. Сусол, Н. О. Кірович та В. М. Ясько [5] експериментально встановили, перевагу помісних бугайців, отриманих від поєднання корів південної м'ясної породи з плідниками лімузинської за інтенсивністю росту та розвитку у період від народження до 18-місячного віку: їх середньодобові прирости живої маси були вищими на 4,70–22,14 % порівняно із чистокровними аналогами південної м'ясної породи. Помісні бугайці в усі вікові періоди мали краще виражені м'ясні форми та промірами тілобудови (особливо задньої частини: ширині в маслах, у кульшових суглобах, сідничних горбах і напівобхвату заду). За живою масою при знятті з відгодівлі у 18 місяців помісі південної м'ясної та лімузинської порід переважали чистопорідних одноліток на 10,46 %.

Висновки. Одним із елементів інтенсифікації спеціалізованого м'ясного скотарства є схрещування. Саме такий метод розведення наразі дозволить прискорити виробництво високоякісної яловичини, а здешевити її виробництво. При цьому, рекомендується використовувати у якості материнської породи симентальську, або ж застосовувати разові отелення надремонтних телиць молочних порід.

Список використаних джерел

1. Кос В.Ф., Музика Л.І., Жмур А.Й. Динаміка живої маси, відгодівельні та м'ясні якості бугайців симентальської породи та її помісей з м'ясними породами. *Сучасні проблеми селекції розведення та гігієни тварин*: зб. наук. праць ВНАУ. Вінниця: ВНАУ, 2010. № 5 (45). С.32-35.
2. Олійник С. Якість м'яса бугайців різного походження. *Тваринництво України*. 2010. № 4. С. 16–18.
3. Польовий Л., Ліцький В. Яловичина від надремонтних теличок. *Тваринництво України*, 2016, вересень-жовтень. С. 18-22
4. Степанушко Л. Просто неба. *The Ukrainian Farmer*. 2021, лютий. URL: <https://agrotimes.ua/article/prosto-neba/>
5. Сусол Р. Л. , Кірович Н. О. , Ясько В. М. Особливості росту і розвитку бугайців різного походження. *Аграрна наука та харчові технології*: зб. наук. праць ВНАУ. Вінниця: ВНАУ, 2018. Вип.2(11). С. 120-129.
6. Угнівенко А.М., Петренко С.М., Носевич Д.К., Токар Ю.І. Наукові основи розвитку м'ясного скотарства в Україні. Київ: КОМПРИНТ, 2016. 330 с.